

Niedźwiedź, Józef / Taras, Halina

Wyniki badań wykopaliskowych na osadzie wielokulturowej w Teptiukowie, stan. 6, woj. zamojskie

---

Archeologia Polski Środkowowschodniej 3, 151-158

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JÓZEF NIEDŹWIEDŹ, HALINA TARAS

**WYNIKI BADAŃ WYKOPALISKOWYCH NA OSADZIE WIELOKULTUROWEJ W TEPTIUKOWIE,
STAN. 6, WOJ. ZAMOJSKIE W 1997 ROKU**

W kolejnym sezonie prac wykopaliskowych w ramach programu „Pogranicze chronologiczne kultury trzcinieckiej i łużyckiej na Lubelszczyźnie”¹ kontynuowano badania na wielokulturowej osadzie w Teptiukowie, stan. 6 (J. Niedźwiedź 1995; 1996; J. Niedźwiedź, H. Taras 1997). Badaniami objęto obszar o powierzchni 125 m² w obrębie dwóch wykopów zlokalizowanych w południowej partii stanowiska (ryc. 1). W trakcie wykopalisk odkryto łącznie 18 nowych obiektów i dokończono eksploracji 7 częściowo przebadanych w roku poprzednim, a także kontynuowano badania dwóch rowów neolitycznych (ryc. 2).

Najstarsze pozyskane w trakcie badań materiały pochodzą ze środkowego neolitu i związane są z kulturą wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej. Z tą kulturą należy łączyć, nieckowatą w przekroju jamę nr 59 oraz znane wcześniej dwa V-kształtne rowy (obiekty nr 30 i 31). Rowy, w swych szarobrunatnych wypełniskach, zawierały nieliczne, drobne fragmenty ceramiki. Na zbadanym odcinku biegly względem siebie równolegle z SE na NW w odległości około 4,5 m, sięgając miejscami do 2 m głębokości. W górnych partiach uległy częściowemu zniszczeniu przez obiekty kultury łużyckiej i z okresu wczesnego średniowiecza. Jama nr 59 zawierała czarkę gruszkowatą (ryc. 3: a), fragment naczynia doniczko-watego i kilkanaście ułamków innych naczyń, drapacz na wiórowcu (ryc. 3: c) i wiórek krzemienny. Niewykluczone, że właśnie z tym obiektem była związana pierwotnie inna czarka gruszkowata (ryc. 3: b), znaleziona w jamie nr 58, u wylotu wydrążonej przez zwierzęta nory łączącej obydwie jamy. Charakter i usytuowanie pozostałych materiałów źródłowych przemawiają raczej za młodszą chronologią jamy nr 58. Zabytki neolityczne rejestrowano także w wypełniskach obiektów młodszych chronologicznie oraz w warstwie kulturowej.

Nie stwierdzono w tym sezonie obiektów kultur mierzanowickiej i trzcinieckiej. Luźne materiały, głównie ceramiczne, związane z osadnictwem starszych faz epoki brązu wystąpiły jedynie w warstwie kulturowej i w wypełniskach młodszych obiektów. Liczniej reprezentowane

są materiały kultury trzcinieckiej, z którą powiązać można co najmniej kilkadziesiąt fragmentów ceramiki (ryc. 3: d, e).

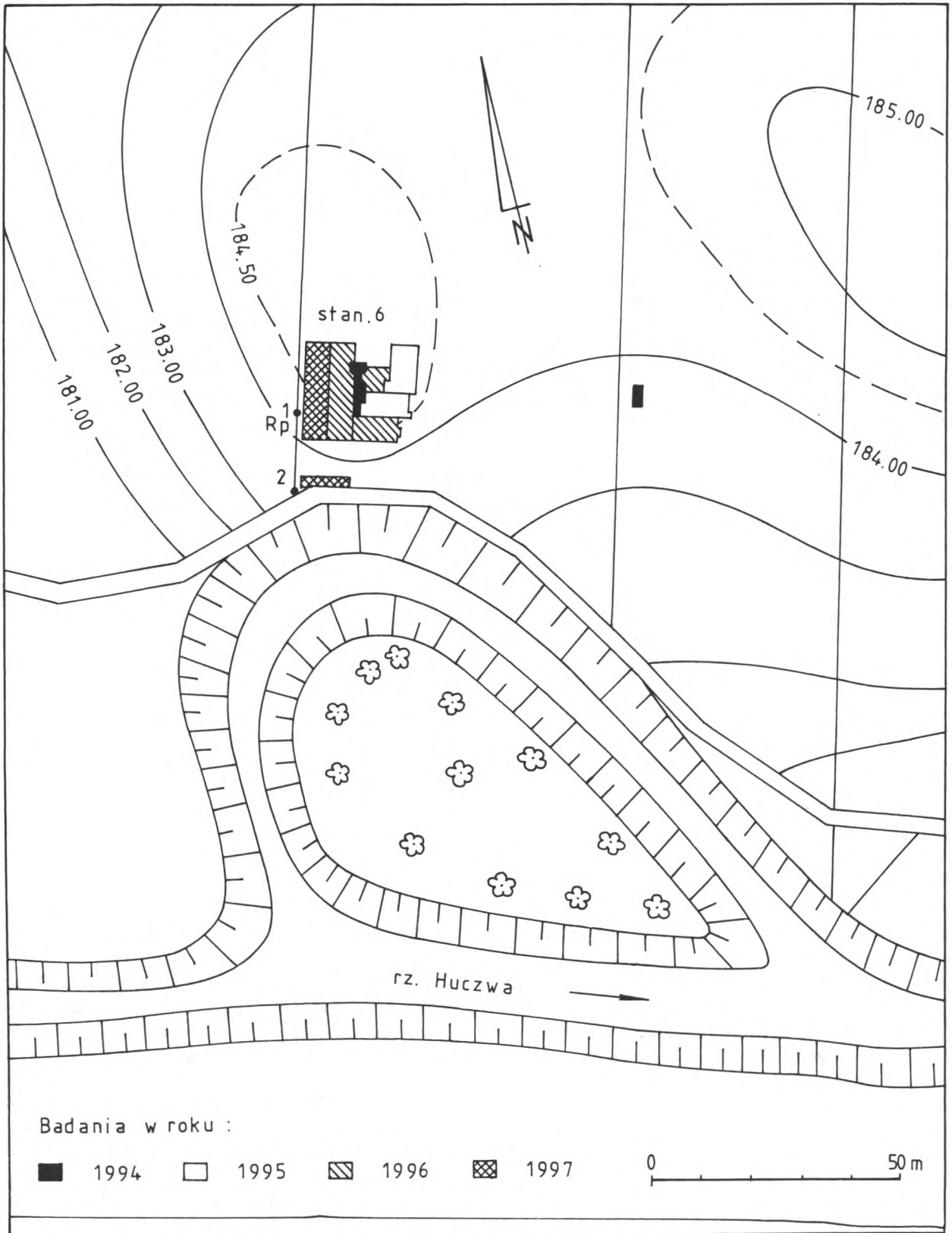
Tylko jeden z nowoodkrytych obiektów - nr 43 - związany jest z osadą kultury łużyckiej; ponadto dokończono eksploracji 5 jam tej kultury zlokalizowanych jeszcze w 1996 r. Były to wyłącznie jamy gospodarcze o regularnym, owalnym lub kolistym zarysie, trapezowate lub nieckowate w przekroju. Ich wypełniska zawierały niewielkie ilości ułamków naczyń i kości zwierzęcych. Z kulturą łużycką należy łączyć znaczną część materiałów ceramicznych znalezionych w warstwie kulturowej: m.in. fragmenty płaskich talerzy-podkładek. Dwa luźne przedmioty brązowe - ostrze szpili i niewielka ślimacznica z cienkiego drutu, fragment ozdoby - mogą się wiązać zarówno z kulturą trzciniecką jak i łużycką.

Uzyskane materiały potwierdzają dotychczasowe datowanie osady kultury łużyckiej, które zamyka się w granicach VII-V w. p.n.e.

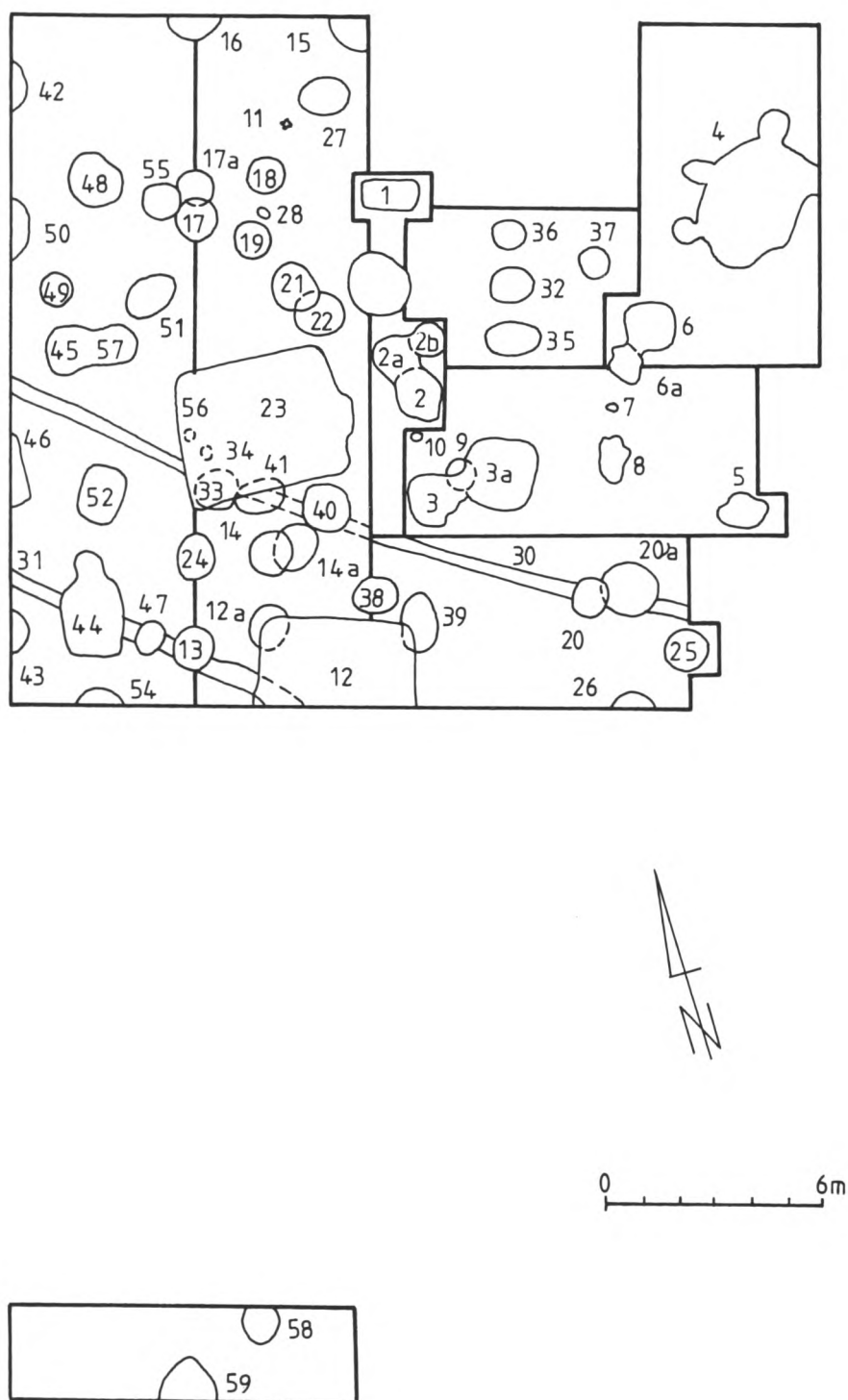
Kilka odkrytych obiektów prawdopodobnie można łączyć z kulturą przeworską lub grupą czerniczyńską. Należy do nich prostokątna ziemianka (ob. 44) z owalnym paleniskiem usytuowanym na zewnątrz (ryc. 4), wykładane ceramiką palenisko z jamą przypaleniskową - obiekty nr 45 i 57 (ryc. 5: a) - i zapewne kilka innych jam gospodarczych (obiekty nr 50, 53, 54 i 58?). Trudność w jednoznacznym określeniu ich chronologii sprawiają liczne zaburzenia wypełnisk spowodowane przez zwierzęta, których wielokrotnie przecinające się korytarze zniszczyły pierwotny układ warstw i spowodowały przemieszczenie części materiałów zabytkowych. Ten problem dotyczy zresztą wszystkich obiektów na tym stanowisku.

Z osadą wczesnośredniowieczną związane są dwie badane w 1997 r. ziemianki. Dokończono eksploracji obiektu nr 23, który już w poprzednim sezonie dostarczył źródeł odnośnie konstrukcji ścian, być może dachu i pieca oraz uchwycono fragment ściany wschodniej obiektu nr 46 wraz z wejściem rysującym się w NE narożniku domu. Obie chaty datowane są na podstawie ceramiki na IX-X lub pierwszą połowę XI w. Podobnie datować można również kilka jam gospodarczych (obiekty nr 42, 48, 49, 51 i 55) oraz palenisko do wyprężania rudy darniowej (obiekt nr 52) zawierające grudki wyprężonej rudy żelaznej, polepy i węgli drzewnych. Jest to drugie - obok obiektu nr 4 z 1995 r. - tego typu palenisko na stan. 6 w Teptiukowie.

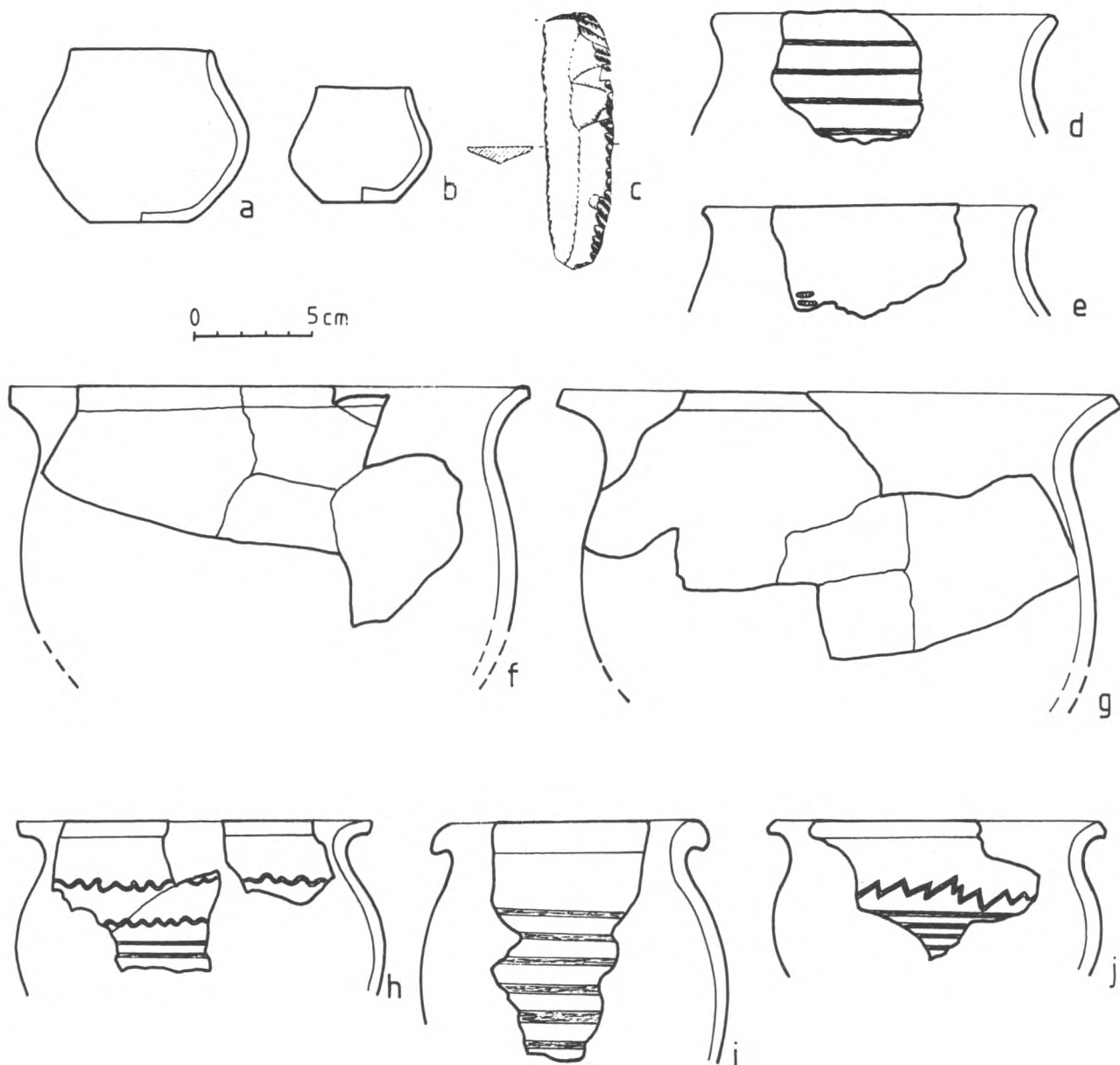
¹ Program realizowany jest przez Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Lublinie i Katedrę Archeologii UMCS w Lublinie przy współpracy z Muzeum im. Stanisława Staszica w Hrubieszowie.

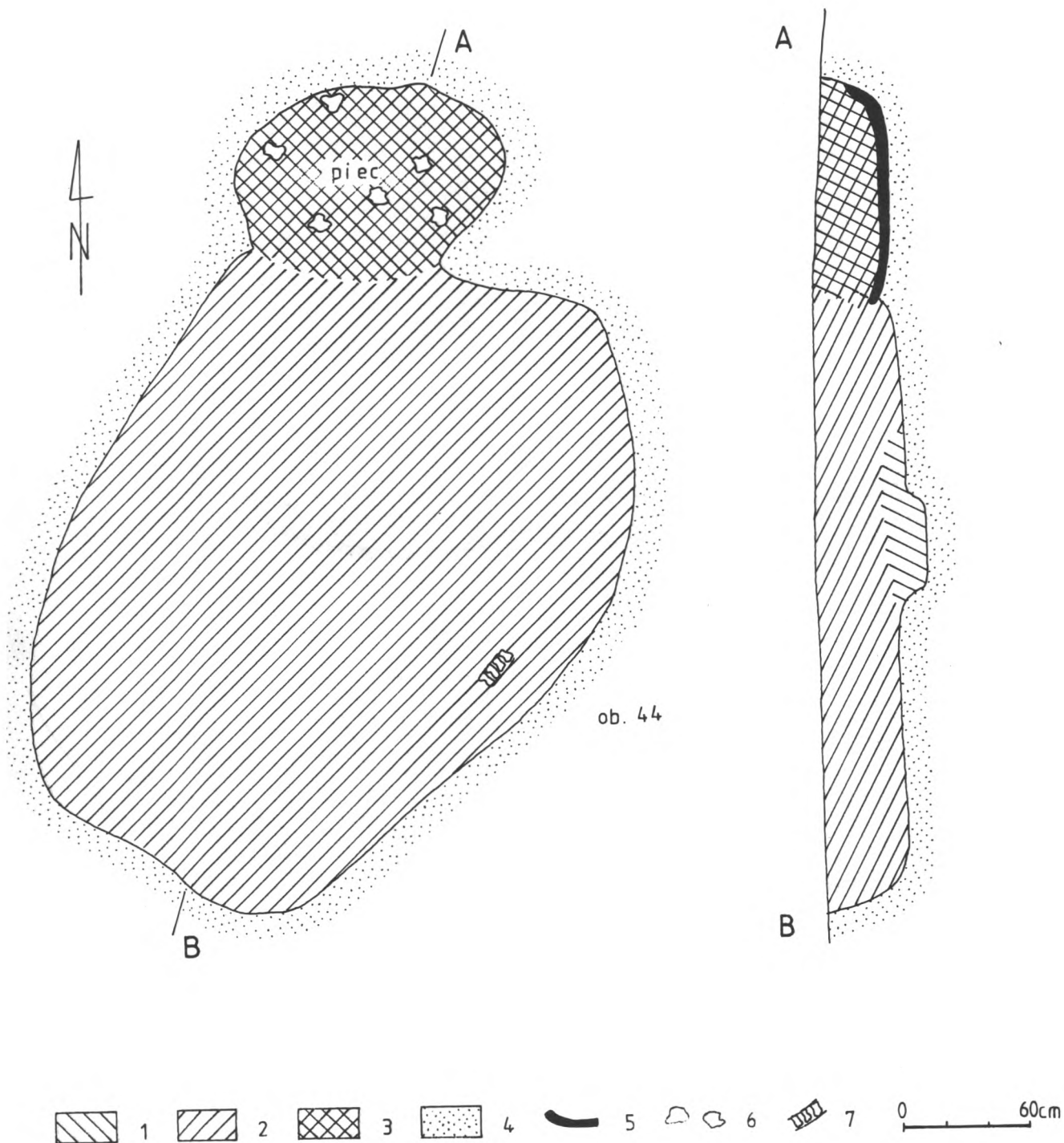
Ryc. 1. Teptiuków, stan. 6. Plan sytuacyjno-wysokościowy (rys. J. Niedźwiedź).

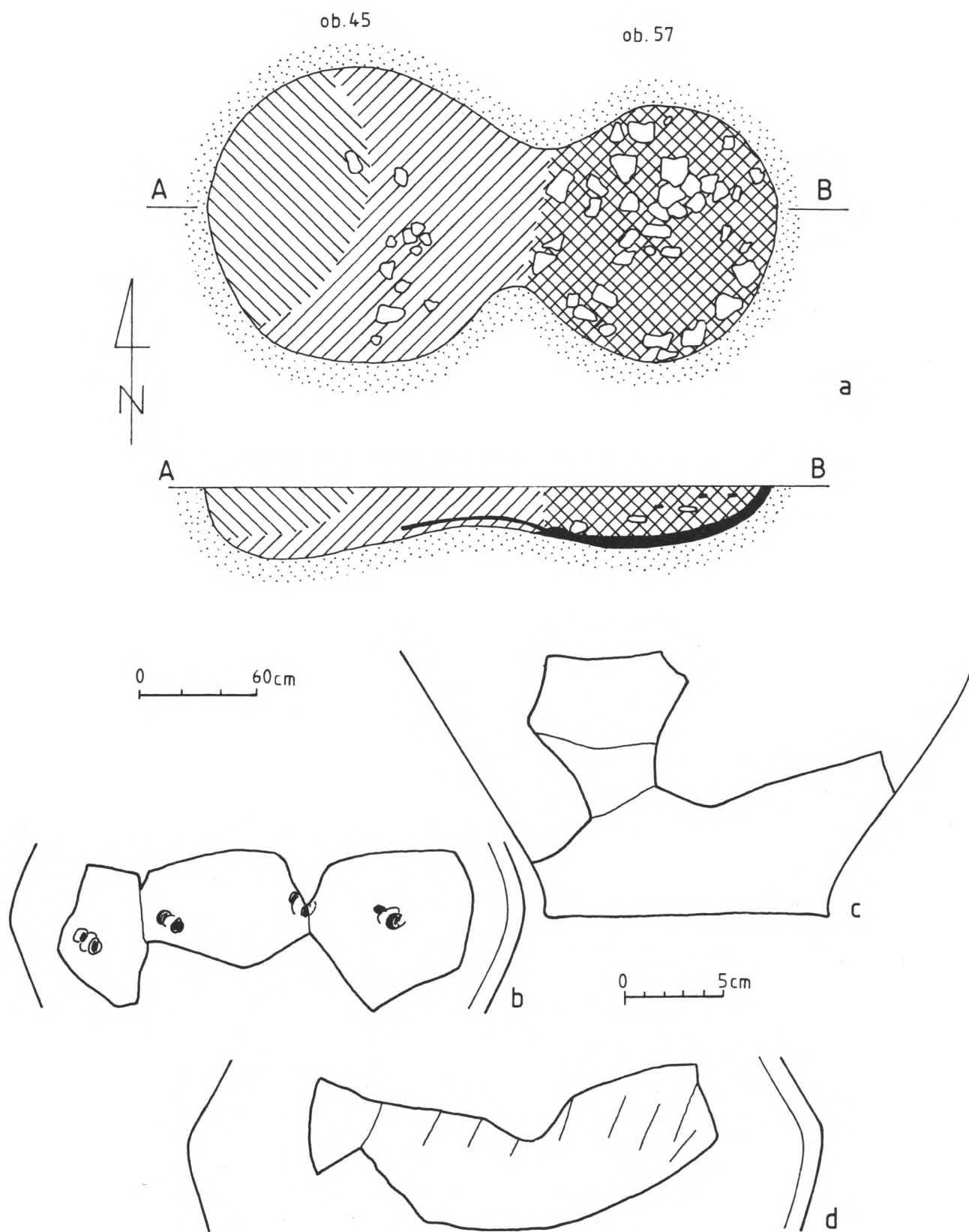
Ryc. 2. Teptiuków, stan. 6. Lokalizacja obiektów (rys. J. Niedźwiedź).

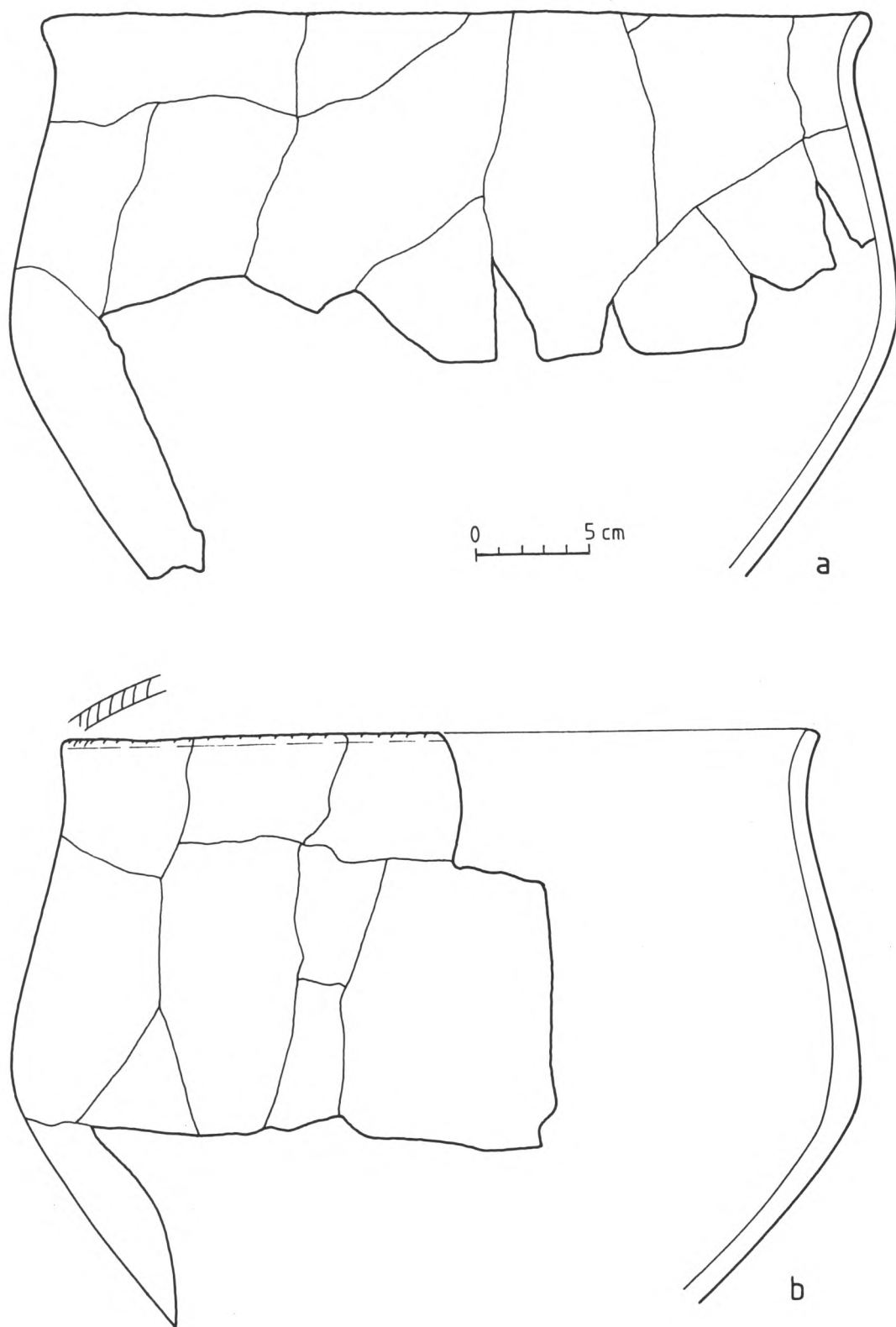
Ryc. 3. Teptiuków, stan. 6. Wybór materiałów z obiektów: a, c - nr 59, b - nr 58, f-j - nr 52, d, e - z warstwy kulturowej (rys. J. Niedźwiedź, R. Joć).

Ryc. 4. Teptiuków, stan. 6. Obiekt nr 44, rzut poziomy (gł. 50 cm) i przekrój: 1 - wypełnisko szare, 2 - szaro-brunatne, 3 - szaro-brunatne z grudkami polepy i węglem drzewnym, 4 - less calcowy, 5 - polepa, 6 - ułamki ceramiki, 7 - polepa z odciskami konstrukcyjnymi (rys. J. Niedźwiedź).

Ryc. 5. Teptiuków, stan. 6. Obiekty nr 47 i 57: a - rzut poziomy (gł. 55 cm) i przekrój (legenda jak na ryc. 4); b-d - wybór ceramiki z obiektu nr 57 (rys. J. Niedźwiedź, R. Joć).

Ryc. 6. Teptuków, stan. 6. Naczynia z obiektu nr 57 (rys. J. Niedźwiedz, R. Joć).

LITERATURA

Niedźwiedź J.

1995 Badania na osadzie kultury łużyckiej z okresu halsztackiego w Teptiukowie, stan. 6, gm. Hrubieszów, Spr. zam. 1995, s. 19-23.

1996 Badania na osadzie wielokulturowej w Teptiukowie, stan. 6, gm. Hrubieszów, APŚ, t. 1, s. 141-146.

Niedźwiedź J., Taras H.

1997 Wyniki badań wykopaliskowych na osadzie wielokulturowej w Teptiukowie, stan. 6, woj. zamojskie w 1996 r., APŚ t. 2, s. 66-72.

JÓZEF NIEDŹWIEDŹ AND HALINA TARAS

**RESULTS OF ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS AT A MULTICULTURAL SETTLEMENT AT TEPTIUKÓW,
SITE 6, ZAMOŚĆ VOIVODSHIP**

In the area of 125 sq. m 18 new features were discovered. Additionally, an examination of features unearthed in 1996 was continued: these include two ditches dated to the Middle Neolithic (Fig. 1, 2).

The newly discovered features represent such settlement stages as the Volhynian-Lublin Painted Pottery culture (fe-

ature 59), the Lusatian culture of the Hallstatt Period (feature 43), the Przeworsk culture or the Czerniczyn group (features 44, 45 57, 50, 53, 54, 58?), up until the early Middle Ages. With the latter period we can connect another dwelling feature (feature 46) as well as the domestic pits (features 42, 48, 49, 51, 55).

*Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Lublinie,
Katedra Archeologii UMCS w Lublinie*